

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

2025-2029

TAMMELA

Sisältö

Johdanto

I Hyvinvointikertomus

Väestö ja toimeentulo

HYTE-kerroin

TEAviisari

Hyvinvointitieto ikäryhmittäin

II Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Johdanto

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on kunnanvaltuuston hyväksymä asiakirja, joka sisältää kuntalaisten hyvinvointitiedon tarkastelun sekä suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointitietoa sekä hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointiraportissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tehdään laaja-alaisena yhteistyönä kunnan kaikilla toimialoilla sekä yhteistyössä seutukunnallisten ja maakunnallisten toimijoiden kanssa. Kuntatoimijat ovat olleet mukana Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmien laatimisessa. Maakunnallisen tason suunnitelmat tarjoavat yhtenäisiä linjoja myös kunnissa tehtävälle hyvinvointityölle.

Tammelan kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025–2029 on laadittu yhteistyössä kunnan laajan hyvinvointityöryhmän sekä ydinhyvinvointityöryhmän kanssa. Laajassa hyvinvointityöryhmässä on jäseniä kunnan kaikilta toimialoilta, kunnanvaltuustosta, kolmannelta sektorilta sekä hyvinvointialueelta. Suunnitelman laatimisessa on kuultu myös kuntalaisia paikallisen tiedonkeruun muodossa.

Hyvinvointisuunnitelman teemat ovat asetettu kuntastrategian mukaisesti ja tavoitteet nojaavat saatavilla olevaan hyvinvointitietoon ja paikallisiin hyvinvointiin kytkeytyviin ilmiöihin. Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman laatimisessa on huomioitu myös hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma sekä yhteiset tavoitteet kantahämäläisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämä esitys on tiivistetty versio Tammelan hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta. Kattavat hyvinvointitiedot löytyvät laajasta versiosta, joka saatavilla kunnan verkkosivuilla sekä osoitteessa hyvinvointikertomus.fi.

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomuksessa esitellään saatavilla olevaa tietoa terveydestä ja hyvinvoinnista.

Hyvinvointikertomuksen sisältö:

- Keskeiset muutokset toimintaympäristössä
- Tammelan väestö
- Kunnan terveydenedistämisasiivisuus
- Kuntalaisten hyvinvointitieto ikäryhmittäin
  - Indikaattorit, tilastot, paikallinen tiedonkeruu
- Hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteiden toteuma

Kattavat tiedot löytyvät hyvinvointikertomuksen asiakirjaversiosta, tähän esitykseen on koottu osa hyvinvointia kuvaavista tiedoista.

Väestö ja toimeentulo

Väkiluku	5 832	►
65-vuotta täyttäneitä	1 780	▲
Syntyneitä	40	▲
Lasten pienituloisuusaste	8,6 %	▼
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	9,5 %	▼
Työttömiä työvoimasta	7 %	►
Pitkäaikaistyöttömiä työttömistä	28,4 %	

Indikaattoriarvon perässä oleva nuoli kuvaa kehityssuuntausta verrattuna viimeisintä arvoa viiden vuoden takaiseen arvoon. Mikäli sitä ei saatavilla, neljän tai kolmen vuoden takaiseen arvoon.

HYTE-kerroin

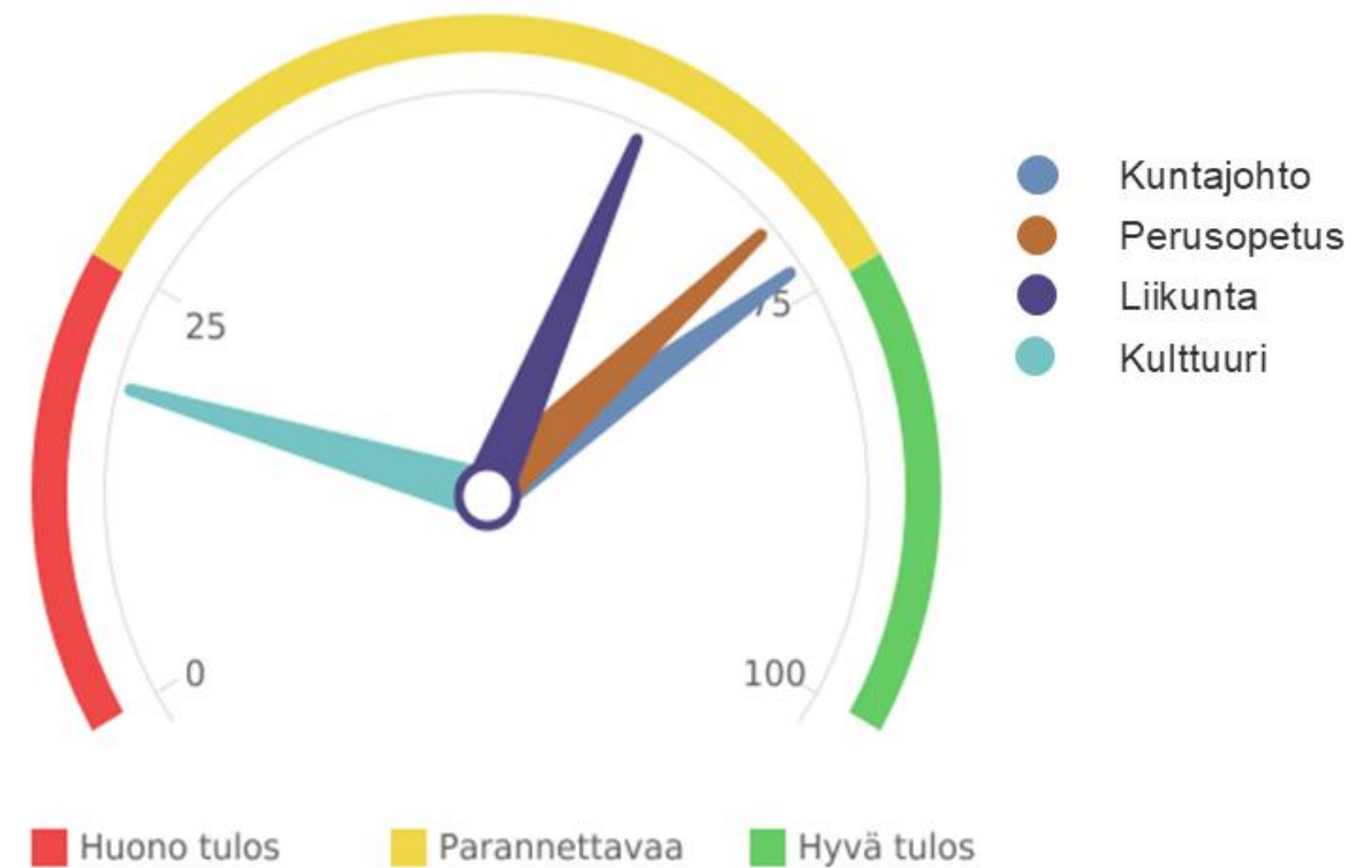

	2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin (0-100)	68	55	57	59
Prosessi-indikaattorien keskiarvo	85	52	59	71
Tulosindikaattorien keskiarvo	51	58	55	48
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	115,5	93,3	94,6	107,6
HYTE-kerroin, euroa / asukas	19,2	15,6	16,2	18,4

	2021	2022	2023	2024
Kaikki sektorit	56	53	54	56
Kuntajohto	50	..	73	..
Perusopeus	60	..	70	..
Liikunta	..	44	..	60
Kulttuuri	50	..	19	..

Kaikki sektorit : Tammela 2024

Lapset ja varhaisnuoret

Tuntee itsensä yksinäiseksi

5,7 % ▲	10,5 % ▼
4. ja 5. luokan oppilaista	4. ja 5. luokan oppilaista
Kanta-Häme 3,8 %	Kanta-Häme 14,1 %
Koko maa 3,9 %	Koko maa 12,7 %

Vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua

20,7 % ▼
8. ja 9. luokan oppilaista
Kanta-Häme 26,1 %
Koko maa 21,4 %

8. ja 9. luokan oppilaista:

22,4 % ▲	27,1 % ▲
on ylipainoisia	kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi
Kanta-Häme 20,2 %	Kanta-Häme 27,1 %
Koko maa 17,4 %	Koko maa 26,6 %

Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta väh. kerran

12,8 % ▲
4. ja 5. luokan oppilaista
Kanta-Häme 7,6 %
Koko maa 5,5 %

Päivittäin tupakoi

6,4 % ▼
8. ja 9. luokan oppilaista
Kanta-Häme 5,7 %
Koko maa 5 %

Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa tai kirjoittamisessa

9,2 % ▲
4. ja 5. luokan oppilaista
Kanta-Häme 4,4 %
Koko maa 3,7 %

Heikko fyysinen toimintakyky MOVE!-mittauksessa:

55,9 % ▲	42 % ▼
5. luokan oppilaista	8. luokan oppilaista
Kanta-Häme 40,7 %	Kanta-Häme 41,6 %
Koko maa 35,8 %	Koko maa 40,4 %

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa:

88,4 % ►	90,5 % ▼
4. ja 5. luokan oppilaista	8. ja 9. luokan oppilaista
Kanta-Häme 88,3 %	Kanta-Häme 95 %
Koko maa 88,8 %	Koko maa 95,2 %

Nuoret aikuiset ja työikäiset

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
17-24-vuotiaat vastaavan ikäisistä

4,6 % ▲

Kanta-Häme 8,0 %

Koko maa 8,2 %

Nuorisotyöttömät, 18-24-
vuotiaasta työvoimasta

8,9 % ▲

Kanta-Häme 13,2 %

Koko maa 13,2 %

Toimeentulotukea saaneet 18-24-
vuotiaat, vastaavan ikäisestä väestöstä

3,6 % ▼

Kanta-Häme 15,2 %

Koko maa 13,2 %

Sairastavuusindeksi,
ikävakioitu

87,9 ►

Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet
25-64-vuotiaat / 1 000
vastaavan ikäistä

23,6 % ▲

Kanta-Häme 31,5

Koko maa 32,5 %

Toimeentulotukea
pitkäaikaisesti saaneet 25-64-
vuotiaat, vastaavan ikäisestä
väestöstä

0,9 % ▼

Kanta-Häme 2,4 %

Koko maa 2,4 %

Pitkäaikaistyöttömien
osuus työttömistä

28,4 % ►

Kanta-Häme 31,4 %

Koko maa 33,6 %

Ikäihmiset

Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet,
vastaavan ikäisestä väestöstä

0,6 % ▼

Kanta-Häme 1,2 %

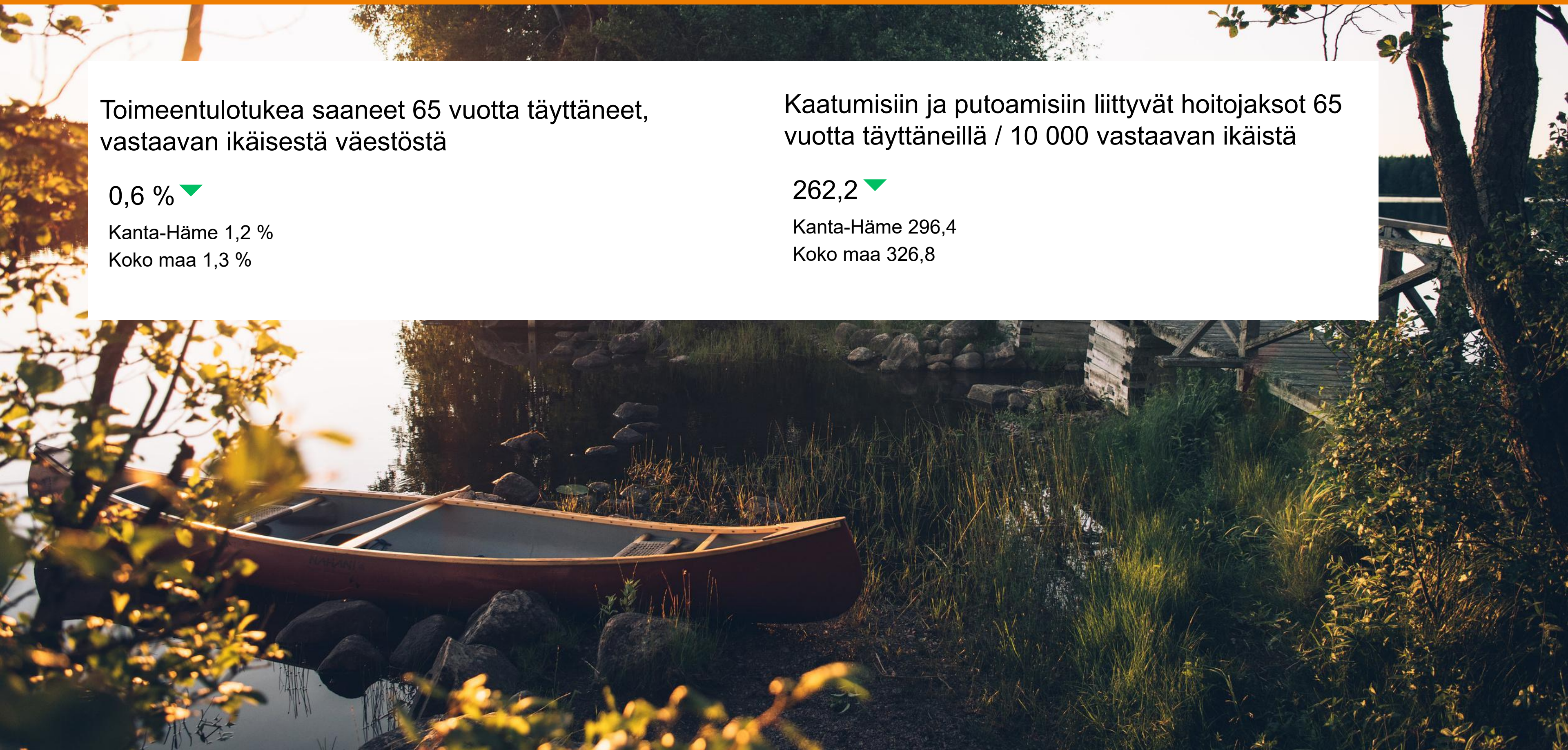
Koko maa 1,3 %

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65
vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

262,2 ▼

Kanta-Häme 296,4

Koko maa 326,8

Kaikki ikäryhmät

Äänestysaktiivisuus
kuntavaaleissa

59,4 % ▶

Kanta-Häme 53,3 %
Koko maa 54,3 %

Hyvinvointi-
indikattori

115 ▲

Mielenterveysindeksi,
ikävakioitu

60,8 ▼

Sairastavuusindeksi,
ikävakioitu

87,9 ▶

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja
terveyteen kohdistuneet rikokset

4,8 ▲

/ 1 000 asukasta

Kanta-Häme 7,6 / 1 000 asukasta
Koko maa 8,1 / 1 000 asukasta

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti
100 % alkoholina

2,6 litraa ▲

Kanta-Häme 6,5 litraa
Koko maa 6,1 litraa

Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

Hyvinvointisuunnitelma:

- Kaikkia ikäryhmiä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma
- Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Erillisinä julkaistavat suunnitelmat:

- Seudullinen ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma EHKÄPÄ
- Tammelan kunnan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat jaettu kolmen teeman alle:

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin ja saavat voimaa luonnosta ja liikkumisesta. Keskeistä on kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, huomioiden niin mielen hyvinvoinnin ja elintavat kuin ympäröivän luonnon merkityksen.

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan keskeisimmistä perustehtävistä ja rakenteiden sekä tiedonkulun tulee olla kunnossa, jotta saadaan aikaan vaikuttavuutta.

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Aktiiviset kuntalaiset ja kolmas sektori ovat Tammelan onnistumisen edellytykset. Kestävän yhteistyön tekeminen sekä osallisuuden turvaaminen tukevat hyvinvointia.

Tavoitteet:

Tuetaan mielen hyvinvointia

Tuetaan kuntalaisia omaksumaan ja ylläpitämään terveellisiä elintapoja ja monipuolista ravitsemusta

Pidetään huolta luonnosta, jotta se pysyy myös jatkossa hyvinvoinnin lähteenä

Tuetaan liikkumista ja tuotetaan matalan kynnyksen liikuntapalveluita kuntalaisten näkemykset huomioiden

Ylläpidetään ja tuetaan lukutaitoa

Ehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja

Esimerkkejä indikaattoriesta ja arviointikeinoista:

- Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista
- Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus)
- Sairastavuusindeksi, ikävakioitu
- Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100%:n alkoholina, litraa

Teema 1: Hyvinvointia luonnon keskellä

Tavoitteet:

Kehitetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja johtamista näyttöön perustuen

Lisätään kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tehtävän työn näkyvyyttä ja hyvinvointiviestintää

Huolehditaan tiedonkulusta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa

Esimerkkejä indikaattoreista ja arviointikeinoista:

- TEAviisari
- HYTE-kerroin
- Kunnan oma tiedonkeruu (mm. hyvinvointikysely)
- Hyvinvointiviestinnän vuosisuunnitelma
- Yhteistyörakenteet

Teema 2: Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Tavoitteet:

Vaalitaan yhteistyöverkostoja kolmannen sektorin kanssa

Tuetaan tammelalaisia ja Tammelassa toimivia yhdistyksiä ja yhteisöjä sekä toimitaan yhdistystoiminnan mahdollistajana

Edistetään hyvinvointia tukemalla vapaaehtoistoimintaa

Tuetaan kuntalaisten osallisuutta ja osallisuuden kokemuksia

Kirjasto edistää hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa tukemalla lukemista ja lukutaitoa sekä tiedon ja kulttuurin saavutettavuutta

Esimerkkejä indikaattoreista ja arviointikeinoista:

- Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa tai kirjoittamisessa, % 4. ja 5. luokan oppilaista
- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
- Kirjastoauton varausmäärät

Teema 3: Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tuetaan lasten ja nuorten liikkumista ja fyysistä aktiivisuutta ja turvataan mahdollisuus harrastamiseen

Kannustetaan lapsia, nuoria ja lapsiperheitä ylläpitämään säännöllistä ja monipuolista ravitsemusta

Tuetaan lasten ja nuorten mielen hyvinvointia ja ennaltaehkäistään kiusaamista ja syrjintää

Ennaltaehkäistään lasten ja nuorten päihteiden käyttöä ja rahapelaamista

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Kunnan sisäiset rakenteet tukevat lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen tukemiseksi tehtävää työtä

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Varmistetaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettoon

Huolehditaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumisesta

Kirjasto edistää lasten ja nuorten kulttuurin yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta edistäen lukemista, lukutaitoa ja tiedon saatavuutta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tuetaan mielen hyvinvointia ja vähennetään yksinäisyyttä

Kannustetaan ikääntyviä ylläpitämään terveellisiä elintapoja, monipuolista ravitsemusta sekä liikunnallista ja aktiivista arkea

Ehkäistään ikääntyneiden kaatumisia ja loukkaantumisia

Tuetaan ikääntyvien päihteettömyyttä ja ennaltaehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Tehdään etsivän senioritoiminnan hankkeen mukaista työtä Tammelan yksinäisten vanhusten tukemiseksi

Huomioidaan ikääntyvien tarpeet hyvinvointiviestinnän toteuttamisessa

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Tuetaan ikääntyvän väestön turvallisuuden tunnetta, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä arjessa

Kirjasto edistää ikäihmisten lukemista ja tiedon saatavuutta

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tuotetaan kuntalaisten toiveet huomioivia kulttuurielämyksiä ympäri vuoden keskellä Tammelan kaunista luontomaisemaa

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Kulttuurihyvinvointi näkyy osana kunnan hallinnollisia rakenteita ja toimintatapoja

Toteutetaan monipuolista viestintää tammelalaisesta kulttuurielämästä

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Lisätään kulttuurin saavutettavuutta ja madalletaan kynnystä osallistua kulttuurielämyksiin

Luodaan kuntalaisille ja järjestöille mahdollisuuksia osallistua kulttuuripalveluiden suunnitteluun ja kulttuurin tekemiseen

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma